

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/200/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8719204544
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2022:8719204544.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Ingrid Kalinákovej, v právnej veci navrhovateľa M. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., D. XXXX/XX, právne zastúpený JUDr. Máriou Didekovou, advokátkou, so sídlom Zdravotnícka 2, 058 01 Poprad, proti oprávnenému M. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., O. XX, zastúpený splnomocnenou zástupkyňou Y. O., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., O. XX, v konaní o zníženie výživného na plnoleté dieťa, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 14Pc/61/2019-170 zo dňa 07.09.2021 takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e rozsudok.

II. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

I. Predmet konania

1. Navrhovateľ sa podaným návrhom domáhal voči oprávnenému zníženia výživného zo sumy 160,- eur mesačne na sumu 60,- eur mesačne počnúc dňom 16.10.2019.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Poprad ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) napadnutým rozsudkom návrh zamietol. Žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

3. Vykonaným dokazovaním súd zistil, že rozsudkom tamojšieho súdu č. k. 15P/138/2017- 62 zo dňa 09.01.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 23CoP/10/2018-100 zo dňa 30.05.2018 bol otec zaviazaný prispievať na výživu oprávneného sumou 160,- eur mesačne a na ďalšie mal. dieťa, C., sumou 140,- eur mesačne. Súd vtedy vychádzal z príjmu navrhovateľa vo výške 800,- eur mesačne netto, pričom navrhovateľ mal celkom dve vyživovacie povinnosti.

4. V súčasnosti je navrhovateľ bez príjmu, poberá len invalidný dôchodok vo výške 124,20 eur mesačne a k tomu dávku v hmotnej núdzi vo výške 71,30 eur mesačne. Oprávnený je v súčasnosti študentom vysokej školy, býva na internáte. Porovnávajúc pritom pomery pri poslednej úprave výživného so súčasnosťou dospel súd k záveru, že návrh navrhovateľa nie je dôvodný. V čase poslednej úpravy výživného bol oprávnený maloletý, teraz je plnoletým študentom vysokej školy, pričom už táto skutočnosť sama o sebe odôvodňuje záver, že výdaje na jeho potreby neklesli, naopak, možno konštatovať, že došlo k ich nárastu. Zároveň je zrejmé, že dňom 01.07.2021 odpadla navrhovateľovi vyživovacia povinnosť k ďalšiemu synovi C.. Jeho príjem sa v podstate zvýšil o 140,- eur mesačne, ktoré

doteraz musel vyplácať C. ako výživné. Ďalej súd poukázal na skutočnosť, že k poškodeniu zdravia navrhovateľa došlo z bližšie nešpecifikovaných subjektívnych dôvodov. Berúc do úvahy, že navrhovateľ je obmedzený v pracovnej činnosti len na 50 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, podľa názoru súdu nič nebráni navrhovateľovi, aby si našiel adekvátnu prácu aj v rozsahu jeho obmedzenia. Navrhovateľ neposkytuje oprávnenému žiadne iné plnenia a keďže oprávnený je už plnoletý, pri výživnom sa musia zohľadniť nielen osobné výdaje ako ošatenie, stravovanie a podobne, ale taktiež náklady spojené s bývaním, teda energie, nájomné, daňové povinnosti a podobne. Napokon, sám navrhovateľ žiadal znížiť výživné pre oprávneného na sumu 60,- eur, a to ešte v čase, kedy ešte uhrádzal výživné aj na C.. Pokiaľ mu teda táto suma mesačne zostáva, je len logické, že aj matematický rozdiel medzi doposiaľ uhrádzaným výživným na obe deti a takto ponechaným výživným pre oprávneného je len minimálny. Z vyššie uvedených dôvodov súd posúdil návrh ako nedôvodný a tento v celom rozsahu zamietol.

5. O trovách konania rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku.

III. Obsah odvolania navrhovateľa

6. Proti rozsudku podal odvolanie navrhovateľ. poukázal na svoj nepriaznivý zdravotný stav, pre ktorý s najväčšou pravdepodobnosťou nebude už práceschopný. Bol mu priznaný invalidný dôchodok v sume 124,50 eur, keďže miera poklesu jeho schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť dosiahla 50%. Okrem invalidného dôchodku poberá navrhovateľ aj dávku v hmotnej núdzi v sume 33,20 eur, čím jeho čistý mesačný príjem celkovo činí 157,70 eur. Od septembra je navrhovateľ vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie a hľadá si prácu. Len tvrdenie oprávneného o tom, že k poškodeniu navrhovateľa zdravia došlo v dôsledku subjektívnych dôvodov, nemôže pritom stačiť na úplné zamietnutie návrhu. O zníženie výživného žiadal navrhovateľ od 10/2019, keďže odvtedy nemal ani taký príjem, ktorý by dosiahol súdom určenú vyživovaciu povinnosť v sume 300,- eur. aj keď je pravdou, že od 07/2021 bola vyživovacia povinnosť voči synovi C. zrušená, vždy však navrhovateľ nedosahuje príjem vo výške vyživovacej povinnosti voči oprávnenému. Súd teda podľa názoru odvolateľa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Napadnutý rozsudok navrhol zmeniť tak, že navrhovateľ je povinný odo dňa podania návrhu prispievať na výživu oprávneného sumou 60,- eur.

7. Oprávnený vo vyjadrení k odvolaniu poukázal na prevody nehnuteľností zo strany navrhovateľa, účelom ktorých bolo zabezpečenie, aby oprávnený ako dieťa nededil po navrhovateľovi. Oprávnený je pritom študentom vysokej školy s navýšenými výdavkami. Len za ubytovanie na internáte v S. platí 70,- eur, podstatne vzrástla aj cena potravín, ošatenia, obuvi a iných výrobkov. Naproti tomu, výdavky navrhovateľa klesli tým, že mu bola zrušená vyživovacia povinnosť voči synovi C., nič mu zároveň nebráni nájsť si práci na polovičný pracovný úväzok. Na porovnanie oprávnený uviedol, že aj matka si voči nemu plní vyživovaciu povinnosť vo výške 140,- eur mesačne.

8. Podľa odvolacej repliky navrhovateľa, vyporiadanie BSM po rozvoze manželstva nie je predmetom tohto konania, obdobne tak iné prevody nehnuteľností, prípadne majetkové vyporiadania v rodine navrhovateľa. Návrh je odôvodnený podstatnou zmenou pomerov na strane navrhovateľa, pritom hodnotenie jeho zdravotného stavu neprislúcha oprávnenému, jeho splnomocnenej zástupkyňi a dokonca ani súdu. navrhovateľ predložil lekársky posudok a výlučne ten obsahuje objektívne posúdenie stavu navrhovateľa. Opakovaný argument o alkoholizme navrhovateľa už odvolací súd vo svojom rozhodnutí vyhodnotil ako nesprávny.

9. Oprávnený v odvolacej duplike zotrval na svojich skorších vyjadreniach. Poukázal na exekučné konanie o vymoženie dlžného výživného od navrhovateľa vo výške 3.130,- eur.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

10. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127

a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

11. Z obsahu preskúmaného spisu je zrejmé, že navrhovateľ má na základe rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 15P/138/2017- 62 zo dňa 09.01.2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 23CoP/10/2018-100 zo dňa 30.05.2018 uloženú povinnosť prispievať na výživu oprávneného sumou 160,- eur mesačne. V dôsledku zhoršeného zdravotného stavu, s mierou poklesu schopnosti vykonávať pracovnú činnosť o 50%, sa navrhovateľ domáha zníženia výživného na sumu 60,- eur mesačne počnúc dňom 16.10.2019. Súd prvej inštancie však návrh zamietol, poukazujúc prednostne na zvýšené odôvodnené potreby oprávneného. Ako študent vysokej školy má oprávnený zvýšené výdavky nielen na osobné výdaje ako ošatenie, stravovanie a podobne, ale taktiež náklady spojené s bývaním, teda energie, nájomné, daňové povinnosti a podobne. Naproti tomu, miera poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať pracovnú činnosť mu nebráni nájsť si adekvátnu prácu. Okrem toho, k poškodeniu jeho zdravia malo dôjsť z bližšie nešpecifikovaných subjektívnych dôvodov. Odpadla mu aj vyživovacia povinnosť voči synovi C., ktorú doposiaľ plnil vo výške 140,- eur.

12. V kontexte uplatnených odvolacích dôvodov je odvolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočný stav veci a na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam. Svoje rozhodnutie argumentuje odvolací súd nasledovne.

13. Pre rozhodnutie o návrhu na zmenu vyživovacej povinnosti určenej predchádzajúcim právoplatným rozhodnutím súdu je potrebné mať na zreteli ust. § 230 CSP i ust. § 78 ods. 1 zákona č.36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o rodine“). CSP v uvedenom ustanovení určuje, že len čo sa vo veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednať znova (prekážka res iudicata - veci rozhodnutej).CMP však počíta s prípadmi, keď nie je objektívne možné túto zásadu dodržať, konkrétne ust. § 121 CMP, ktoré umožňuje zmenu rozsudku o výživnom, ak sa zmenili pomery. Za zmenu pomerov možno považovať okolnosti, ktoré sú rozhodujúce pre výšku a ďalšie trvanie rozsahu vyživovacej povinnosti (zásada „rebus sic stantibus“).

14. Pri rozhodovaní o zmene výživného na účely zisťovania pomerov je potrebné porovnať okolnosti v čase vydania predchádzajúceho rozhodnutia s okolnosťami v čase nového rozhodnutia, pričom predpokladom takejto zmeny je výrazná a trvalá zmena pomerov, či už na strane oprávneného plnoletého dieťaťa alebo na strane povinného rodiča. Takouto zmenou môže byť podstatne vyšší vek dieťaťa a s tým spojený nárast nevyhnutných nákladov, trvalá zmena zdravotného stavu, nástup dieťaťa do školy vyššieho stupňa, podstatné zvýšenie či zníženie pravidelného príjmu jedného z rodičov.

15. V zmysle judikatúry je potrebné prihliadnuť na všetky okolnosti, ktoré by mohli odôvodniť zmenu výživného. Len vtedy môžu byť dôvodom na zmenu vyživovacej povinnosti, keď sa závažnejším spôsobom prejavia v pomeroch účastníkov v porovnaní s ich pomermi v čase vyhlásenia predchádzajúceho rozsudku. Relevantné pre rozhodnutie o podanom návrhu na zníženie výživného je nielen to, či sa výrazne, trvalo, nie krátkodobo alebo nepatrne zmenili okolnosti na strane oprávneného dieťaťa, ale aj na strane povinného rodiča, ktoré boli podkladom pre predchádzajúce rozhodnutie o výživnom.

16. Pre určenie výšky vyživovacej povinnosti na dieťa sú rozhodujúce reálne zárobkové možnosti a schopnosti každého z rodičov, ktoré sú dané nielen ich subjektívnymi vlastnosťami (fyzickou zdatnosťou, pracovnými skúsenosťami, vzdelaním a pod.), ale aj okolnosťami objektívneho charakteru (existenciou pracovných príležitostí), primeraných daným schopnostiam, resp. vlastnostiam rodičov.

17. V preskúmanej veci ubehla od času posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti navrhovateľa voči oprávnenému doba 4 rokov. Uvedený stav sa premietol do prirodzeného vývinu oprávneného, ktorý je v súčasnosti už plnoletým mužom, študent vysokej školy mimo miesta svojho bydliska. V zmysle rozhodovacej činnosti súdov už samotný prechod v rámci stupňov vzdelania smie stačiť na zvýšenie výživného, resp. brániť zníženiu výživného na dieťa. Osobitne je tomu v prípade nástupu na štúdium na vysokú školu, ktorá sídli mimo miesta bydliska dieťaťa, s čím sú spojené nadštandardné výdavky na bývanie a cestovné. Okrem toho, možno rozumne predpokladať,

že stúpajúcim vekom vzrastajú aj výdavky dieťaťa na stravné, ošatenie, obuv, hygienické potreby či spoločenské vyžitie. Pri sume výživného vo výške 160,- eur možno pritom rozumne predpokladať, že výživné bude spotrebované na len stravné, keďže aj ceny potravín v súčasnej spoločenskej situácii podstatne vzrástli. Úhrada ostatných výdavkov oprávneného tak spočíva na jeho matke, v dôsledku čoho nie je dôvod uvažovať o tom, že by navrhovateľ mal byť neprimerane zaťažovaný platením výživného v porovnaní s matkou oprávneného, skôr naopak.

18. Za daných skutkových okolností na strane dieťaťa možno k zníženiu výživného pristúpiť len za osobitne významných okolností na strane povinného rodiča. Podstatnú zmenu pomerov vo svojich možnostiach, schopnostiach a majetkových pomeroch preukazuje navrhovateľ lekárskymi posudkami, na základe ktorých mu bol priznaný invalidný dôchodok a dávka v hmotnej núdzi v celkovej výške 157,70 eur. V nadväznosti na uvedené, ani po tom, čo mu bola zrušená vyživovacia povinnosť voči synovi C. v sume 140,- eur mesačne, jeho príjem pre ďalšie platenie výživného na oprávneného nepostačuje. Narozdiel od odvolacej argumentácie navrhovateľa je však odvolací súd toho názoru, že nemožno prihliadať len na skutočný príjem povinného rodiča, ale aj na dôvody, pre ktoré k významnému poklesu jeho príjmov došlo. Navrhovateľ utrpel úraz s poškodením zdravia, posúdeným odborníkmi z radov lekárov. Zdravotný stav navrhovateľa každopádne odvolací súd nemieni spochybňovať, nemožno však prehliadať, za akých okolností k úrazu navrhovateľa došlo. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti hovorí o subjektívnych dôvodov, argumentácia oprávneného však konkretizuje, že ide o alkoholizmus navrhovateľa. Podľa obsahu spisu, osobitne lekárskeho správ, tvrdenia oprávneného nie sú svojvoľné, keďže alkoholický exces konštatovali aj lekári a odporučili v rámci liečenia abstinenciu.

19. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potenciálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 236/2018 zo dňa 20.02.2019)

20. Ak teda je za zhoršeným stavom navrhovateľa, s čím priamo súvisí pokles jeho príjmov, čo i len sčasti jeho vlastné nezodpovedné správanie, okolnosti prípadu je potrebné vyhodnotiť v kontexte potenciality príjmov otca. Zavineným konaním sa navrhovateľ pripravil o výhodnejší príjem, teda vzdal sa výhodnejšieho zamestnania, čo aktuálne ide na úkor vyživovaného dieťaťa. V takomto prípade súd na zníženie príjmu povinného rodiča neprihliada a do úvahy berie posledný príjem navrhovateľa, ktorý dosahoval pri výkone jeho pracovnej činnosti. V nadväznosti na uvedené teoretické východiská, v porovnaní so stavom posledného súdneho rozhodovania nenastala zmena pomerov, ktorá by dôvodila znížiť výživné podľa ust. § 230 CSP i ust. § 78 ods. 1 zákona o rodine.

21. Aby sa však fikcia príjmov navrhovateľa nezдалa príliš formalistická či dokonca nespravodlivá, v okolnostiach skutočného stavu veci odvolací súd uvádza, že navrhovateľ pri súčasnom príjme žiadal znížiť výživné na oprávneného o 100,- eur na sumu 60,- eur mesačne. Nemožno však opomínať, že v tom čase mal ešte vyživovaciu povinnosť voči synovi C. vo výške 140,- eur mesačne. Táto vyživovacia povinnosť bola navrhovateľovi medzičasom zrušená, čo predstavuje ďalší disponibilný zostatok navrhovateľa, ktorý je spravodlivé ponechať pre účely platenia výživného, tentokrát však už len na syna M.. V podstate možno uzavrieť, že právny stav platenia výživného v súčasnosti korešponduje návrhu navrhovateľa, ktorý doposiaľ platil na svoje deti titulom výživného celkovo sumu 300,- eur, do budúcnosti tomu bude už len 160,- eur.

22. Príjem navrhovateľa je dlhodobo nízky, no rovnakým spôsobom, ako zabezpečuje svoje základné životné, mal by usilovať zabezpečiť aj uspokojenie potrieb svojho plnoletého syna. Pri miere poklesu vykonávať pracovnú činnosť o 50%, navrhovateľ stále nie je vylúčený z pracovného pomeru, ktorým by mohol svoju finančnú situáciu zlepšiť. Aktívnu snahu nájsť si zamestnanie navrhovateľ v konaní však nepreukázal.

23. Tiež pri majetkových pomeroch navrhovateľa vzhliadol odvolací súd dispozičné úkony, ktoré v konečnom dôsledku preukázali, že navrhovateľ sa účelovo zbavil vlastného majetku v prospech blízkych osôb, za kúpnu cenu, ktorá bola výrazne pod trhovou cenou prevádzaných nehnuteľností. V tejto súvislosti poukazuje odvolací súd na tú skutočnosť, že navrhovateľ bol vlastníkom bytu č.XX, nachádzajúceho sa na X. poschodí bytového domu so súpisným číslom XXXX, zapísanom na liste vlastníctva XXXX. Tento byt navrhovateľ previedol na svoju sestru a matku za celkovú kúpnu cenu 30.000,- eur, pričom následným prevodom bol tento byt prevedený za cenu 70.000,- eur. Zmieným prevodom sa navrhovateľ pripravil o sumu 40.000,- eur. Pre účely platenia výživného na navrhovateľa by táto suma vystačila na obdobie 250 mesiacov, teda viac ako 20 rokov. Z tohto porovnania je zrejmé, že absurdné prevody majetku navrhovateľa presahujú rámec jedného súdneho konania a námietku navrhovateľa o tom, že prevody majetku už súd mal zohľadniť v predchádzajúcom súdnom konaní, činia nedôvodnou. Nemožno sa tiež nezmeniť o prevode bytu č. XX, nachádzajúcom sa na X. poschodí bytového domu blok J., ul. D., vchod č. XX, súpisné č. XXXX v M.. Jeho výlučným vlastníkom bol tiež navrhovateľ a previedol ho na svoju sestru za kúpnu cenu 5.000,- eur, opäť celkom zrejme pod trhovú cenu.

24. Za daného stavu teda odvolací súd záverom zhŕňa, že v okolnostiach preskúmvanej veci, v zhode s názorom súdu prvej inštancie, nevzhliadol takú podstatnú zmenu pomerov, ktorá by dôvodil znížiť výživné navrhovateľa voči oprávneného. Z tohto dôvodu odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správne postupom vyplývajúcim z ust. § 387 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 2 ods. 1 CMP.

25. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V preskúmvanej veci odvolací súd súčasne nevzhliadol také okolnosti, ktoré by dôvodili priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov podľa § 55 CMP.

26. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).